

„POKROK“ vychodí každý piatok.

Adresa pre všetky zásielky:
Dr. Pavel Blaho, lekár v Skalici
(Szakolcza).Oznamy (inzeráty) účtujú sa
ľavne a platia sa vopred.

POKROK.

Predplatné poštou:

Na celý rok 2 koruny. Na pol
roka 1 korunu. Jednotlivé čísla
v expedícii a pri zasielkach naj-
menej 20 výtiskov stojí 2 hal.Predplatné do cudzozemska 5 kor.
Bezmenne a nevyplatené dopisy
sa neprijímajú.

Týždenník venovaný ku poučeniu a vzdelaniu slovenského ľudu.

Kultúra.

Človeka obklučuje príroda so svojimi nevyčerpateľnými zjavmi. Snaha človečenstva je, rozumeť týmto zjavom a ich v prospech svojho života využiť. Človek od počiatku vždy musel bojovať s prírodou a jeho zkušenosť v tomto boji, veda súžtkovania prírodných zjavov je takzvaná vzdelanosť. Z tohoto vidno, že vzdelanosť, kultúra, neurobili niektorí ľudia, ale ona sa vyvinula v človečenstve a je majetkom celého človečenstva.

Za starých časov bola kultúra ovšem menšia. Nemali ľudia ešte toľko zkušenosť, nevedeli s prírodou tak bojovať, jej zjavy a sily k svojim potrebám tak využiť, ako dnes! Ved' najväčšie diela kultúry spatrily život zväčša len v minulom stolytí. Len v minulom stolytí prišli na to, že sa dá para využívať k práci, že jej sila prevyšuje silu ľudskú a zvieraciu, že vie stroj po kolajach hnať, lebo loď po vlnách morských, lebo točif ohromné kolesá s ktorými sa všetka práca ľahko vykonať dá. Len v minulom stolytí vedeli ten najneporozumiteľnejší zjav prírody, ktorý starí ľudia za boha uznávali, hrom, či elektriku k prospechu svojmu na rýchle spojovanie upotrebiť. Jaký úžitok nám robia telegrafy, telefony a iné novoveké vynálezy! Koľko ľudskej sily usporí sa s motormi a inými strojmi, koľko zvieracej s lokomotívami a elektrickými vlakmi! Jako ináč vypada večerný obraz dnešného veľkomesta, jako mohol vypadaf za starých časov! Všade svetlo jako vo dne.

Toto sú následky kultúry, bez kultúry niet vynálezov.

Kultúra ale má vplyv i na duševný vývin človečenstva. Ona oslobodzuje nás zpod duševného otroctva prírody, lebo človek bez vzdelanosť bol a je len otrokom prírody. Bojí sa jej zjavov, slúži jej rozličnými prostriedkami, len aby ho neprenasledovala. Všetky úderý vidí len v osude a v zlých demonoch, ktoré človeka prenasledujú a táto nevedomosť, neznalosť prírody robí na človeka duševný nátlak zpod ktorého ho oslobodzuje vzdelanosť. Vzdelanosť učí človeka, jako sa má postaviť proti úderom „osudu“, ešte posiaľ neporozumiteľným zjavom prírody. S vzdelanosťou menší sa povera, strach a prirodzené náchylnosti človeka ku zlému. S vzdelanosťou stúpa slobodná vôľa človeka, milovanie pravdy a sloboda. Úplne slobodný, od nikoho nezávisiaci nad inými panovať a povyšovať sa nechcejúci človek môže byť len úplne vzdelaný človek.

A čo vidíme u nás? Tu keď volaktori okusí niečo zo vzdelanosť, využije ju len k tomu, aby on vedel bojovať s prírodou, aby vedel žiť a užívať druhých, aby si mohol nevzdelanejších podmaniť, ich olúpiť o práva ľudské, o slobodu a vzdelanosť s tým, že ju iným nepopraje. Tak sú naši vzdelaní „páni.“ Oni nečinia povinnosť svoju, lebo povinnosť vzdelaného, učného človeka je učiť nevzdelaných, im sa venovať, úbohých dvíhať, utlačeným pomôcť niesť bremeno a robiť z nich voľných, kultúrnych a slobodných ľudí. Učení majú za svojich nešťastných bratov pracovať rozumom, ale nie olupovať ich o práva a robiť z nich duševných i telesných otrokov.

Vzdelanci, intelligencia, páni musia svojim spolubratom popriať a vydobývať práva a slobodu v štáte, spoločnosti, jaké oni sami majú, musia hľadeť ľud vytrhnúť z hospodárskej poroby, z duševnej tmy a z politického otroctva, aby konečne i chudobní, utlačení, vydedení dostali sa ku právu a slobode jako ľudia a jako šťastní občania.

Takto to robia v štátoch kultúrnych, v Nemecku, v Anglii a vo Spojených štátoch Amerických. U nás ale nemá žiadon citu k utlačeným, každý si bráni len svoj stav, svoje privilegia a o ľud sa nestará nikto na potupu a posmech kultúry.

Vratme sa k hrude.

Pozoruhodný spis pod týmto titulom vydal bývalý francúzsky minister orby a predseda ministerstva, Jules Méline o francúzskom agrárnom hnutí, výhlady svetovej priemyselovej nadprodukcie s jejimi socialnými účinky opisuje takto:

Veľkopriemysel je dieťa druhej polovice devätnásteho stolytia; veľkolepé užívanie vedeckých vymožeností v priemysle nahradilo silu ľudskú silou mechanicou. Anglia išla v čele; až asi do rokov sedemdesiatych bola celá Európa jejím odberateľom. Po roku 1870 nastáva obrat; u národov a štátov javí sa snaha po samostatnosti a výsledok tejto bol, že štáty prechádzajú od slobodnej tržby k priemysel ochraňovacím elám. V čele Európskych štátov kráča v tomto smere Nemecko, za ním Rakúzske, Francúzsko, Španielske, Italia, Rusko atď. Európa sa proti anglickému priemyslu obránila samostatnými ochrannými elami: priemysel tento vrhol sa celou silou teda tam, kam mal cestu voľnú, do Ameriky. Amerika ale vo vedomosti svojej mladšej sily siahla k ochrane účinnejšej: celkom sa zatvorila. Národní hospodári uvítali toto rozhodnutie Spojených štátov s posmechom. Amerika vraj sa za touto činskou zdou udusí. A ona im

odpovedala; Dajte pozor, aby ste nezahynuli hladom, keď vás prestanem zásobovať. Tento varujúci hlas z Ameriky mal účinnok, lebo potom štáty európske proti politike Spoj. štátov neišly ďaleko. Amerika v obore priemyslu zásobila sa skoro a potom išla konkurovať so štátmi európskymi i v cudzine; prv kolonie podmanila, potom sa vrhla na materinské štáty. — A veľk na začiatku dvadsiateho stolytia hýbe sa za Amerikou i Azia. Japonsko prekvapilo všetkých svojou diplomaciou, svojou vojenskou mocou a veľk s veľkolepými úspechami hospodárskymi.

Čo bude ďalej? Všeobecný boj s klesonim cen a s umenšením odbytu. Neni pochybu, že sme v obore priemyslu ve stave nadvýroby, odtiaľ pochádza snaha všetkých štátov o stupňovanie vývozu jejích tovaru. O vzrastu priemyselovej výroby svedčí stupňovaná potreba uhlia: r. 1870 obnášala svetová spotreba uhlia 203 mill. tun a r. 1903 709 mil. tun. Tak je to i so železom. A keď pozremo do štatistiky, vidíme veľký vzrast millionárov a delníkov. Ponevác klesá roľníctvo a malé remeslo, samo sebou nasleduje, že není treba toľko strojov, tedy musí byť nadbyt priemyselových výrobkov.

Poznanie priemyselnej nadvýroby a její zhubných následkov už vnika práve do dotyčných kruhov, tovarníci bojujú proti nadprodukcii chytro a nápadne vypracovaným prostriedkom, ktorý vymysleli Nemei: kartellami. Účinnosť tohoto prostriedku stupňuje sa rozsahom jeho platnosti, proto sa usilujú Nemei utvorit medzinárodný kartell. Priemyslový delník, tento druhý činiteľ v obore tomto, navrhuje, aby sa snížil čas pracovnej doby, aby s tým mohlo byť viac rúk zamestnaných. Delníctvo ale tu má veľkého odporcu, vynálezavosť techniky v obore strojnictva. Nové a nové stroje ustavične redukujú prácu ľudskú, tým spôsobom, že ju jednoducho sami prevezmú. Počet delníctva vo veľkých závodoch k pomeru jejích výroby klesá. (Pokračovanie nasl.)

Lakomstvo.

Z „Náruživosti“ od Strýčka Ferdinanda.

Lakomec, ktorý pozemky a domy skupuje, bez toho, žeby mu treba bolo; ktorý chudobnejšiemu nedopraje ani piade zemičky; ho o ňu olúpi, okradne, — nenabudne si predsa na tomto svete viacej, ako len toľko, že v nej ležať bude a zo všetkých domov, palácov, odnese so sebou iba jednu truhlu, ktorá mu bude lôžkom, domom, bytom, až i tá na prach shnije.

Lakomec, ktorý za slávou baží, titule sháňa, hodnosti vydobýva, všetko musí zanechať a po smrti tak ho červíci sožerú a na prach sa obráti, jako ten najpodlejší mizerák, blbec, otrok.

Načo teda lakomým byť na mňajúce sa statky a vlastnosti? Na to azdaj, aby sme sa

mali čím kochať? Veď k tomu dostačí i slabá hračka dieťaťa! Má tá truhla peňazí, alebo tie najväčšie drahokamy viacej hodnoty na tomto svete, ako drevený koníček chlapčeka, alebo hrkávka nemluvniatka?

Ani o halier viacej! Dieťa hračku rozbije, rozláme, zahodí. Lakomec drží tiež húževnato svoje poklady a naraz mu vypadnú z rúk a nemá ani stebľa slámy, ktorej by sa mohol prichytiť, keď z tohoto sveta vandroje.

Jak poľutovania hodným je takýto poblúdilec! O koľko prednejším je ten mizerák, ktorý nikdy ničoho nemal okrem viery, nádeje a lásky! Ten tu sice nič nezanechá, má ale sa čoho chytiť; a tieto tri stebľa ho vyvedú z tohoto plačlivého údolia tam, kde bude rovným pánom a kráľom; učencom a hodnostárom.

Aj jeho telo musí spráchniveť ako aj lakomec, ale duša? — To už volačo inšie, bratku môj! Ktože vie, či by ten vznešený, bohatý smrteľník rád nečaroval z mizerným žobrákom, robotníkom, alebo otrokom tohoto sveta?

»Lakomstvo kŕmi peklo!« To je svätá pravda.

A kto si neverec, nezaboh, čo popieraš jestvovanie duše, — nebudeš i ty s tvojim náruživosťou lakomstva prežraným bohatým teliskom celkom rovným telu mizeráka? Nerozpadneš sa i ty na prach a popol?

Ba horšie! Ten mizerák má aspoň nádej; jeho vieru mu dodáva; má lásku, ktorú ho viera učila. Teší a raduje sa v budúcnosť; čaká odmenu. A ty? — Aj teba volačo čaká! — A vieš čo? — Zúfalosť na smrteľnom loži a potom — nič? Oj nie! tiež odmena, ktorej neujdeš! Jakú môžeš úfať, to si domysli sám.

A keď v odplatu neveríš, v zúfaliivosť veriť musíš! Aj uveríš ale — bude už neskoro!

* * *

Že nás smrteľníkov čaká zodpovednosť na druhom svete za naše skutky, to je každému kresťanovi známe. Ale nie len za naše skutky budeme musieť zodpovedať, lež aj za to, či sme naše telesné (vlastne hmotné) a duševne majetky ku cti a chvále božej a ku dobrou ľudstva používali.

Žiadnemu človekovi nie je na vlastnú vôľu

ponechané svojim majetkom tak zachodiť, ako sa mu páči; to riadi zákon Boží a len neverec, nezaboh, pohan môže toto tajiť, ale na žiadosť spôsob odtajiť.

Každý človek je tu na zemi len hosťom a to, čo svojou vlastnosťou mentuje, nenie nič iného ako len požička na čas nášho života. Ponevď každý človek vie, že odtiaľto so sebou ani makové zrníčko neodnese, má túto požičku tak upotrebiť, aby aspoň úroky niesla. A jako ináče môže úroky niesť, iba len keď ju nielen ku našemu dočasnému dobru používame, ale i ku dobru našich spolublížnych, čím si úrokov na večnosť nashromáždit môžeme. Statky svetské sú pominuteľné, ale statky kresťanskej lásky budú trvať na veky!

»To je moje, nikoho po tom nič, čo s tým robím!« hovorí lakomec. Ale s tým sám seba len mámi. Opýtajte sa ho len, jako že bude s tou majetnosťou vládariť, až jeho telo bude v hrobe práchniveť?

Teda keď všetko musí opustiť a zanechať iným, jako môže hovoriť, že môže s tým robiť, čo chce? — Bláhoší, čo tak smýšľate!

A to isté platí i o rozumových majetkoch; o vede, umení, schopnostiach; o skvelom postavení, o hodnostiach a tituloch. Vaše modzgy tak shnújú ako blbecové a keď aj vaše vedomosti a vynálezy medzi ľudstvom stanú sa opäť len majetkom iných — na čas. Vám zostane len zásluha, ktorú ste si nadobudli, keď ste svoje vlastnosti ku prospechu a dobru človečenstva použili, a vždy na zreteli mali, že to božia hrivna, vám sverená od Boha.

Kliatbou ale bude vám, jestli ste tú hrivnu na úkor obecenstva rozmnožovali, iných o ňu okrádali, a cudzú sebe privlastnili, jako i vtedy, keď ste svoju vlastnú zakopali, to jest len pre vlastnú osobičku užívali.

»Lakomstvo kŕmi peklo!«

»Lakomstvo ztracuje!«

Predplácajte „Pokrok“ 2 kor. na rok!

BESEDNICA.

Krajanek.

Bol jeden mlynár. Ako sa volal, to už neviem, ako ani to, v ktorom mlyne býval. Zpočiatku, keď sa ta dostahoval, mal veľmi mnoho meliva. Miel ustavične a zanášku mal vždycky plnú. Pre toto teda nenie sa čo diviť, keď mal i mnoho závistníkov. Z týchto ktorýchsi sa postaral o to, aby mu poškodil. A to sa mu aj podarilo. Ako sa to stalo a ako nie, ľahko povedať. Dost však na tom, že milému mlynárovi poslal potkanov, že sa hemžily vo mlyne ani krdle oviec v košiach, nie divu tedy, že i meláči sa (potom odpúdili a mlyn stál, lebo sa báli ta istú mlieč. Potkany byly tak dotieravé, že nielen mechy nové mnohým docela dosekali, ba keď ich honili, ani sa odohnať nedaly, ba i do mlynského kameňa sa nanosily a po párkrát tam sa i zomlely. Tým bolo celé melivo pokazené. Ľudia sa teda poutahovali, ale potkany vera i naďalej tu zostávaly a nijakým činom z mlyna vypúdiť sa nedaly.

Bolo to jedného dňa, už »z nového,« keď sa už vo všetkých mlynoch nové zbožie veselo mlet počalo, mlyn nášho mlynára stál. Mlynár s mlynárkou sa spolu radili, čo by mali ešte robiť, žeby sa tej plagi striasť mohli. Všeličo pospomínali, čo už boli probovali, a viaceroých, u ktorých sa radili, ale darmo. Ešte chodí probovať,

ešte sa poradiť, lebo; kto sa radí nezavadí. I oni radia sa spolu, kam sa ešte obrátiť, kde pomoc hľadať a ako dom zaopatriť.

Ťažká rada, ešte ľahšia pomoc, lebo mlyn nechoel nik zavarovať. Mlynárka sama doma zostať, tiež sa bála.

— Nuž, ženo moja, keď nebude druhej pomoci, požiadam najprvšieho krajaneka, ktorý príde k nám, nech nám mlyn zavaruje, hovorí mlynár. A len že dohovoriť, otvorila sa dvere.

— Vás, tuším, sám Pán Boh posielal; víta prichádzajúceho pani majstrová.

— Vera, nepamätám, žeby mňa pani majstrová kde tak bola prijala, ako vy, obzvlášte nie tam, kde som na noc prišiel, ako k vám, tam ma obyčajne ďalej poslali so slovami, aby som šiel toľ k susedovi. U suseda však miesto večery, dostalo sa mi hubovej polievky, že či sa to tak neskoro chodí.

— No, my vás nevyženem, rečie mlynárka; načo so smiechom doloží muž:

— My, nie; ale otázka je, či nie dakto druhý?

— Pán majster myslí tie králiky, čo ma tam vo mlynici výtaly?

— Jestli sa ich nebojíš, synku, nuž dobre, zostaň u nás. Poslal nám ich ktosi, a sú nám už nielen dotieravo bezočíví, ale počínajú i nebezpečnými byť. Nemáme ani vo dne, tým menej v noci, pokoja od nich.

— Nič si toho nerobte, bude všetko dobre, len nech pani majstrová prichystá dobrú večeru,

nie ako pre krajaneka, ale ako pre cech — majstra a uvidíte, že aj ja, aj vy dobre budeme spať.

— No, uslyš Pán Boh! povie majstrová, a i pobrala do kuchyne, ale i hneď dobehla zpät s krikom: Jaj, veď ich už mám aj v kuchyni, tie pluhavstvá, však mi do hrncov poskákú, skože mám variť?

— Neplačte, pani majstrová, veď my ich odvoláme. Ale musíme im tiež prichystať niečo k večeri, lebo budú iste vyhladovelé. Pán majster, máte žito?

— Voľačo sa najde, jestli sak nemu nedostaly.

— Musíme ich skorej nakŕmiť a potom ich pošleme ďalej. Teraz teda mi choďte namerat mecu žita.

Mlynár urobil, ako mu kázal krajanek. Namerat žita a priniesol na zanášku. Krajanek vzal to žito a vysustol ho po zanáške. Potom vytiahol z kapsy kostenú písťalku, na ktorej začal preberať.

No, to ste mali vidieť, ako potkany zo všetkých strán začaly vybehovať a schádzať sa na zanáške. Mlynár pochytal železný drúk, že ich bude mlátiť, ale krajanek mu nedovolil.

— Čakajte, ešte nie sú všetky! bár zanáška len tak sa jarabatela od nich. A pískaľ ďalej. Tu kedysi-čosi dovalí sa ti staré, šedivé patkaniško, veľké ani kocúr.

— To, hľa, je ich kráľ; povie krajanek; teraz sú už všetky. Tomuto sa však jaksí ľahilo von, snáď sa mu mánilo toho žita, ktoré čosi kamsi zmyznuo do zrnečka.

Opustená.

Zvadla ruža v jaseň,
Opadal jej kvet.
Miloval ma šuhaj,
Odišiel mi v svet.

Prišlo zase jaro,
Kvitne ruža zas.
Nečakám ňu milý,
Idem na sobáš.

Franta.

Dopisy.

— **Pobedim U** nás už nepanujú také zákony jako inde v Uhorskej krajine. A prečo? Nuž pre našu obec robí nové zákony náš krémár Šmuľko a potvrdzuje ich pán rychtár obce. A to od kedy? Ešte od 20-ho mája. Neľúbi sa mu naš čitač spolok. Pre nás už nebude zákonodarcom snem, ministerstvo a jeho veličenstvo, ale pán Šmuľko sa o nás lepší postarajú. Lebo mu to neni nijako po vôli, že tu všetei ľudia nechodia k nemu na »čisté,« že mládenci snáď uňho nedržia zábavy tanečné a preto keď u nás si mládež v čitačim spolku vydržovala tanečnú zábavu, asi o pol 10 prídu dnu žandari i s hlavou obce pánom rychtárom. Rovno na kasíra, že ako sa on opováži vyberať peniaze na zábave. Vieme odkiaľ pochádzal ten rozkaz ist nám muziku zakázať. No ale sa im to nepodarilo, bár tam veľmi ištenítovali. Ukázali sme im že máme právo na muziku a potom keď chcú, nech sa zabavia, ako hostia, ale jako žandari tam nemajú práva. Toto sme im s takým dôrazom rozpovedali, že prestali ištenítovať a uznali za dobre stratíť sa i s pánom »hlavou« obce. —

Jakí sú len jedni ľudia dostajní za trochu kapustnice. Kravu, lebo teľa nemožno tak viesť, keď jej ukazuje travu, jako ožralca, keď mu ukazuje flašku s pálenkou, Indianský vodca nevládne tak nad svojimi poddanými, jako šenkár žid nad svojimi otrokami besnie. To ale nech si nemyslí pán krémár, že i my budeme jeho otrokami, no ale práve toľho bolí, že sa mu nesnáša,

ú už tak tie peniaze, jako pred tým a preto hľadí aspoň hlavu obce držať si v úplnej moci a radi mu dľa svojich nových zákonov, čo a jako by sa malo robiť. Keď ho pán rychtár poslechnie, potom už nalieva (a zapisuje) jako i po tom rozhodnom vystúpení proti nám, zašli si ti páni zase k nemu a len neskoro ráno probudiac sa si pomysleli: hm! stalo sa trochu, stalo sa, nemala krava kolesá. My k tomu, len tolko: a oni rozumu. *> Boltam. <*

Myšlienky.

Zlato oheň, priateľstvo údery osudu, lásku ale prekážky čistia.

Bez túžeb je život ťažký. Preto ho tak chytro zunuujú tí, ktorým sa každá žiadost vyplní.

Komu není čo vytýkať, to je iste neúčinná duša.

Keď chudobný prosí u bedára, iste skorej dostane pomoci, ako u boháča.

I vtedy keď nás tlačia putá, sme slobodní, ale len ak nám je srdce a svedomie slobodné.

Kto prírodu neľúbi, má iste srdce pusté.

Nie ten, kto v rozkoši plávajúc zabíjal čas, ale len ten, kto pracoval a trpel, môže povedať, že žil.

Noviny z celého sveta.

— **Duma už je rozpustená.** Na poslednom zasadnutí duma žiadal Stolypin vydať socialistických poslancov, ktorí osnovali postavenie. Keď дума k tomu nebola náchylná, cár ju rozpustil a tých poslancov, lebo ich už imunita nebránila, dal pochytať. Začínajú sa tam zase zlé časy; v Odesse vojsko povstalo. Vláda každého nepokojného človeka hľadí urobiť neškodným. — Volby budú v novembri.

— No, a teraz, pán majster, kamže ich pošleme: hore a či dolu vodou?

— Najlepšie snáď len ta, odkiaľ prišli.

— Dobre bude; išly hore vodou, pôjdu teraz dole ňou, nech si ich dokfmi ten, kto ich poslal. A začal im písať. On šiel napred a potkany za nim; najprv na púd, potom dolu schodami do mlynice a ztadiaľ ich viedol do odchodu. Tak vám to šlo, ako ovce, keď ich vedú kúpať. Skočili baran do vody, všetky ovce skáču za nim. Tak vám skákaly i tie potkany jeden za druhým, až do posledného. A keď aj ten zmiznul vo vode, povie krajanek:

— No a teraz už budeme môcť pokojne spať, jestli sa dobre navečerať.

— A jestli nám príjdu potkany späť? doľoží mlynár.

— Toho sa nebojte; tie sú už na smrť odsúdené za pokutu, že sa navrátily späť, odkiaľ boly prišli. Keď sa Vám nebude ťažiť, zajtra pri západe slnka môžete navštíviť súseda a uvidíte. A majster si neľožil a šiel vedľa priekopy, ako keby bol čosi hľadal. Niže súsedovho odchodu bol postavený otep slamy, ďalej trochu druhý, tretí. Jeho súsed, ako včera krajanek písal tiež a potkany vandrovaly von z mlyna, povliezaly do rozstavených snopov slamy, ktoré súsed zapálil a potkany shorely do jedného, a nikda viac neprišli. Mlynárovi do smrti spomínali krajanek, čo im od potkanov pomohol.

Podáva P. Beblavý.

— **V Prahe** bude 29. t. m. kongress českých sokolov. Ku tomuto kongressu prijeli i z Ameriky českí sokoli; asi 300. Slavnostné evi-čenie bude veľkolepé; súčasť sa ho 10 tisíc sokolov. Kongress bude trvať do 4. júla.

— **Hnutie juhofrancúzskych vinarov** dostáva vždy vážnejší ráz. Vláda nechce popustiť, bár mnohí vyslanci žiadajú bezodkladné riešenie tejto otázky v prospech vinarov. Nepokoje sú všade. Po mestách ľud stavia sa i proti moci vojska.

— **V Rakúsku** bol otvorený dňa 19. t. m. prvý ľudový snem Seisarovou trónnou rečou boly uspokojené všetky politické stránky.

— **Ztraty v bitvách.** Novoveké náväčšie bitvy boly u Lipska (16—18. okt. 1813) pri Mete (16—18. augusta 1870), a u Mukdena (od 25. febr. do 11. marca 1905). V bitve u Lipska súčasť sa 460.000 osob a padlo 92.000, u Metu 343.000 osob bojovalo a padlo 74.500 mužov. U Mukdena zo 610.000 osob padlo 116.000 mužov. Najkrvavejšia novoveká bitva bola tedy pomerne u Lipska.

— **Otrávené cukroviny.** V Bruselu vo štvrtok onemocnelo prez 40 osob, zväčša deti. Nemoci podlahly ešte ten deň dve deti a jedna žena. Doktori zistili, že všetky tie nemoce pochodia z otrávenia. Otravu požily v cukrovinkách, ktoré boly jedovatou farbou farbené. — Není dobre jest cukrovinky, lebo tie sú pomiešané z všeličoho, čo mnohokrát má zlý účinok na žalúdok.

— **Český poslanec Svatopluk Čech** bol vymenovaný do pánskej (magnátskej) snemovne. Tento demokratický človek, pevec »Pisni otroka,« neprijal vymenovanie, lebo tvrdí, že táto snemovňa je celkom zbytočná. U nás by to neviem kto urobil.

— **Nový trojopolok.** Dľa zpráv parížskych listov utvoril sa medzi Angliou, Francúzkom a Španielskom spolok. Potentáti uzavreli si to, že vládu nad morom Atlantickým oceánom a Stredozemím budú si držať oni spolu a vzájomne si ju brániť. Trojopolok je utvorený hlavne proti Nemecku, ktoré má veľkú moc na mori.

Drobné zprávy.

— **Skalickí divadelní ochotníci** budú hrať v nedeľu dňa 30. júna v miestnostach Kat. Kruhu divadelné predstavenie. Na všeobecnú žiadost zopakujú veselohru »Jak u naši el Jakub metlu na zlu Teklu.« Po predstavení jako obyčajne bude veľkolepá tanečná zábava. Kdo ešte túto hru nevidel, nech príde, ktorí ju už

raz videli, vieme, že sa prídu ešte raz zasmiať Jakubovi a pokochať v dobre prednesenom kúsku.

— **Brezovský Čítací Spolok** usporiada dňa 23-ho t. m. v miestnosti školskej divadelné predstavenie. Predstavia »Bludara,« obraz z ľudu a »O pol noci« veselohru.

— **Budapešťanský Kat. Delnícky Kruh** vydržiava verejné valné shromaždenie dňa 23-ho júna o 5. hodine v miestnostach Kruhu (Budapest VIII. Prater ul. č. 6.)

— **Zábavné a poučné cesty slovenského knihtačiaru.** Dňa 8-ho júla cestoval majiteľ knihtačiarne a bývalý majiteľ »Pokroku« p. Jozef Teslik do Nitry, aby tam odbavil svoje 5 denné väzenie za Pokrok. Dňa 20-ho sa »zabával« v prešporskej súdnej sieni, kde ho za odtlačenie článku »Utrpení slovenských sedláků,« uverejnený v časopise »Stráž na Slovácku« odsúdili na 14 dní štátneho väzenia a 200 korún pokuty.

— **Redaktor »Ludových novín«** a »Priateľa Dietok« p. Ferdinand Dúbravský ušiel do Ameriky pred pravotami naňho uvalenými, nechcejšie sa vystaviť rok, lebo dvojročnému väzeniu, ktoré by mu vraj na duši i na tele poškodil mohlo.

— **Od 1-ho októbra** t. r. zariadi si pán Jozef Teslik, knihtačiar v Skalici knihkupectvo. Všetky slovenské spisy bude mať na sklade; k dostaniu sú uňho i všetky Škarniclovské pesničky. Veľká výhoda pre slov. obecnstvo, lebo už nebude museť slovenskú knihu hľadať po Prahe, Viedni a Boh vie kde (a teprv ju nemôže dostať), ale v Skalici bude mať všetko iste.

— **Dňa 27-ho t. m.** budú mať ev. učítelia nitranského seniorátu zjazd v Skalici.

— **Skalický potravný spolok** má na sklade tri vagóny múky ešte vždy veľmi lacnej, k terajším pomerom a svetovej burze. Predáva ju za starú cenu.

Hospodárstvo.

— **Zemedelská politika u nás a v cudzine.** V cudzozemsku pochopujú význam roľníctva väčšou mierou, jako u nás. Mačarská politika len tie snahy hľadí do života uviesť, ktoré sa vzťahujú na priemysel. U nás je pravda, že je priemysel nevyvinutý, bojuje ešte s ťažkosťami počiatku. Vidíme to z toho, že sa k nám priemyselnicke výrobky, stroje dovážajú a od nás sa vyváža surový tovar. Toto pravda mnoho peňazí vyťahne nám z kapse, ktoré všetky idú do cudzozemska.

Ale ani zemedelstvo není u nás tak vyvinuté, jaké by mohlo byť porovnajúc polohu, klímu a pôdu Uhorskej krajiny k iným štátom,

Dovolujeme si ct. obecnstvu oznámit, že od nedele 23. júna šenkuje sa

u pána H. Klváčka na Bierhally a pod sklepy a u pána Alberta Klvača

Dobrý

Prerovský ležák

pol litra 8 kr.

v ktorých roľníctvo prekvitá. Ba môžeme povedať, že zemedelstvo je u nás na nízkom stupni. Pred rokmi bol ešte aspoň chov dobytky uspokojujúci, na Dolnej zemi jedna u druhej stály veľké čordy rožného dobytky, stáda krav a koní, v Zadunajsku všetky mlágy, pasunky a kopce boli zaplnené takzvanými »bakoňami«, včul toho už nevidieť, na našich hornatých krajoch jedna u druhej stály kôlby a salaše, na ktorých smel valaši stáda svojich oviec dojivali.

Chov dobytky zaniká, a zemedelstvo sa nevyvíja, vláda sa o to nestará, jej je hlavné vidieť vysoké komíny a na to vydáva veľké peniaze zväčša do rúk židovských, kdežto by mala dbať o to, aby zemedelstvo bolo vyvinuté, lebo bez toho ani priemysel nemôže prekvitať. Priemysel a poľnohospodárstvo môžu a majú byť spojené, ale priemysel vyvíjať na úkor zemedelstva je docela sprostá politika.

V najväčšej miery podporujú poľnohospodárstvo Spojené štáty severoamerické, bár industria robí tam báječné pokroky. Vláda washingtonská ale dobre vie, že priemysel nevyklučuje starat sa o poľnohospodárstvo, ale že industria rovno ukladá, aby i zemedelstvo vyvinuté bolo.

Ministerstvo orby v Spojených štátoch sa stará o dobré zákony pre blahobyt a vzrast roľníctva a hľadá, aby sa tieto zákony všade prevádzaly. Naša vláda ale nehľadá ulaviť ťarchy chudobného roľníctva a delníctva ale nechá ho utekať do slobodnej zemi, za more, ba svojimi zákonami o hospodárskej čeladi vystaňovalstvo ešte dvíha.

Vláda Spojených štátov prísne nariadila prehliadky mäsa, aby v jatkách vždy čerstvé a a dobré mäso bolo vysekané, taktiež prísne zakročila falšovaniu mlieka, másla a iných potravných článkov, s týmto tiež pomáha odpredať roľníkom svoje výrobky.

Francúzski vinohradníci sa vzbúrili proti vláde preto, že nechcela zakročiť falšovaniu vína, čo zapríčinilo, že víno francúzskych vineárov nemalo odbyť. Takýmto zjavom zakročí vláda spojených štátov ešte prv, než by roľníctvo spozorovalo toho nutnú potrebu.

Výsledkom tejto starosti je to, že hodnota farmarských výrobkov nesmierne rastie, ako ministerstvo orby samo priznáva. V roku 1906 mali farmarské výrobky hodnotu okruhu 6800 millionov dolarov (33.320 mill. korún), o pol billiona viac ako v roku 1905. Vývoz farmarských výrobkov do cudziny robil r. 1906, 970 mill. dolarov. Vývoz tento bol väčší než dovoz zemedelských výrobkov o 433 millionov dolarov, u všetkého priemyslu ale bol vývoz väčší len o 83 millionov dolarov. Vývoz hospodárskych výrobkov je skveľší sa jako zlato na obchodnej bilancii Spojených štátov.

Kapitál vložený do hospodárskej produkcie obnáša v Spojených štátoch 28 billionov doll. a od r. 1900 rozmnožil sa o 8000 mill. dolarov. Pro každú rodinu, obnášajú 4-6 osôb vyrobí farmar 1014 liber mäsa. Osmina z tohoto sa vyváža.

Postavenie farmarov sa veľmi zlepšilo, farmari si poplatili dlhy a peniaze si ukladajú v bankách.

Veľmi mnoho starosti má vláda o nákazlivé nemoce dobytčí a s dobrým prospechom. Stará sa i o farmy tých krajov, kde zriedka prší, napomáha tam pestovať také zrostliny, ktoré nepotrebujú toľko vlhky, ba od takýchto pozemkov nevyberá ani dáne.

Všetko, čo vláda podujíma v záujme roľníctva, rozširuje to v spisoch a letáčkoch, ktoré doručuje roľníkom úplne zdarma. V roku 1906 vydala vláda 1171 letákov v 13 millionov výstikov. U nás sa podporujú muchotrávky poli-

tické, ale ku vzdelaniu roľníctva nebetuje vláda ani to najmenšie.

Vidíme z tohoto, jaké protivy sú medzi jednou a druhou vládou, medzi Uhorskom a Spojenými štátmi. Vie to i ľud, zkusil to už nie jedon a potom sa zastavíme nad vystaňovalctvom.

Doporučujeme našim rodinám
KOLÍNSKOU CÍKORKU.

OZNAMY.

Lahký vozík pre jednoho koňa sa predá alebo vymení za starý **Anton Valehrach** kolár v **Holiči**

Učňa z poriadnej rodiny, zdravého, usilovného, prijme do učenia správa potravného spolku v **Skalici**. Nabídky treba zaslať na adresu: „Potravný Spolok“ v **Skalici** (Szakoleza, Ny. m.)

Kto chce predat zemiaky (erteple) pre ošpané, nech sa hlási v mliekarni.

Sklad kamien Samotových i obyčajných, ka-chiel na sporáky, komínové rúry atď. **Firmy Bratri Anderlove Uh. Brod** zástupca pre **Skalicu** a okolie **Karol Krušina**. Zbožie so zárukou! Ceny mierne!

D. Sensel.

Strojová výroba pletených punčoch v **Holiči**. (Ny. m.)

Shotovuje punčochy pre panie, dievky a pre pánov z bavlny a hodvábného pletiva a síce len v prvej jakosti. Prijíma aj nadpletanie každého druhu punčoch za najľavnejšie — ceny. — Rýchle zasielanie. — Dokonalá výroba.

UPOZORNENIE! Kto by potreboval stavebné vápy, nech príde do **Skalického** gazdovsko-potravného spolku.

Sviece kostolné

všetkých druhov

voskové a polovoskové sviečky

stolné stearinové a parafinové, hladké a krútené, biele lebo barevné, ďalej

mydlá

ku praniu a voňavé

(toiletne), všetky

v najlepšej jakosti dodáva najľavnejšie

Prvá Královohradecká cis. a král. dvornia tovareň

na sviečky, mydlá a voňavky.

J. Pilnáček,

Hradec Králové, Král. České.

Založeno roku 1816.

12-52

SUKNE

polovlnené . . . po 65-70 kr. a výše.
grisetové . . . po 1 zl. 20 kr. a výše.
satenové . . . po 93 kr. a výše.
kanafasové . . . po 1 zl. 10 kr. a výše.
atlasové . . . po 1 zl. 5 kr. a výše.
klotové . . . po 2-3 zl. a výše.

a jiné tkalcov. výrobky dokírkou zasílá tkalcovna.

ADOLFA JELÍNKA v Jimramově,
(MORAVA).

Vzorky zdarma a franko.

Kdo zkusí jednou po druhé kupí zas!

Prokop Skorkovský a syn

zasílatelský dům
suken
a modních látek pro
— pány i dámy —
v **Humpoleci**

Zasílá svoje vzorníky na požádání každému ochotně franko, proti frankovanému vracení Zásilký přes 20 korun vyplac . . .

Ján Novomestský,

mechanik v **Holiči**

odporúča et. obececnstvu svoj hojne zásobený sklad sieich strojov, bieiklov aj hospodárskych strojov; zároveň upozorňuje, že prijíma všetky reparatúry do jeho oboru — siahajúce. —

Gennitky zdarma TELEFON
Pouze a holiče číslo 11

Největší česká tovární výroba HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ NA MORAVĚ. JOSEF LIDL V BRNĚ

zelný trh číslo 11
Prisečný znalec ek zem. soudu v Brně.
VLASTNÍ VÝROBA TAHACÍCH HARMONIK všech druhů.
Jednotedové, 2rad 3rad, achromatické harmoniky z nejlepšího materiálu a nejsolidnější práce.
Ceny velmi mírné. — Sběratelův uznání a díků.

15-50